

ЕКОНОМІЧНИЙ БЛОК ДОСЛІДЖЕНЬ

2012 р. викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря зменшились майже на 16%, скоротились об'єми використання свіжої води на 18%, зменшились утворення відходів I класу небезпеки більш ніж на 67%.

Півроку тому для забезпечення напрямку екологізації залізничної галузі було створено відповідне самостійне Управління.

Сучасна існуюча структура управління залізничним транспортом, стан виробничо-складської бази та технологічний рівень організації перевезень не відповідають потребам та вимогам користувачів та європейським стандартам відносно якості послуг, які пропонуються транспортною галуззю України. Розпочата реформа залізничного транспорту України базується на наробках у цьому питанні таких країн, як Росія, Германія, Польща, Казахстан.

Найбільш актуальними проблемами реформування є оновлення основних фондів, рухомого складу. Через це питання з'являється необхідність збільшення інвестування. Ці та інші проблемні питання і має вирішити процес реформування залізничного транспорту.

Юха Т.М., студентка
Кулініч М.О., студентка
Криворізький економічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»
м. Кривий Ріг, Україна

ПРОБЛЕМА ВТРАТ БЮДЖЕТУ ВІД НАДАННЯ ПОДАТКОВИХ ПІЛЬГ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ

Важливою складовою податкової політики держави є податкові пільги. Їх використання повинно бути ефективним тактичним інструментом втручання у розподільчі процеси за допомогою маневрування формами організації фінансових відносин з метою створення сприятливих умов для певних платників податків, галузей і форм господарювання, з діяльністю яких пов'язане досягнення певних суспільних пріоритетів та соціально-економічних цілей.

Дослідженням проблеми податкових пільг як причини виникнення податкових втрат присвячено численні праці учених, таких як: Мельник П.В., Іванова Ю.Б., Соколовської А.М., Десятнюк О.М., Крисоватого А.І. та ін.

Відповідно до ст. 30 Податкового кодексу України податкові пільги трактуються як передбачене податковим і митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку і збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності підстав,

визначених пунктом 30.2 цієї статті [1]. Такими підставами є особливості, що характеризують певну групу платників податків, вид їх діяльності, об'єкт оподаткування або характер і суспільне значення здійснюваних ними витрат.

Втрати бюджетних надходжень у зв'язку із наданням податкових пільг, або їх ще можна назвати податковими витратами, є вагомою складовою податкових втрат. Тому необхідно розмежовувати ці два поняття. Тобто, податкові витрати – це втрати держави через надання податкових пільг, списання і скорочення податкових зобов'язань, відтермінування сплати податкових платежів тощо. Податкові втрати, своєю чергою, є наслідком неефективної реалізації податкової політики, адміністрування податків та порушення суб'єктами господарювання норм податкового законодавства [3].

Найбільш масштабні обсяги втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування спостерігаються по таких видах податків: податок на додану вартість, податок на прибуток підприємств та плата за землю. Таке зростання зумовлено значним збільшенням обсягів втрат бюджету внаслідок надання податкових пільг платникам акцизного збору із вироблених в Україні підакцизних товарів і ввезених на митну територію України підакцизних товарів.

Аналіз даних Державної податкової служби України щодо обсягів втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування дає змогу розмежувати втрати державного та місцевих бюджетів (табл. 1).

Таблиця 1

**Суми втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування,
2007–2011 рр. [4]**

Станом на	Всього (тис. грн.)	Втрати держбюджету (тис. грн.)	У % до всього	Втрати місцевих бюджетів (тис. грн.)	У % до всього
2007	17 472 201	17 021 535,88	97,42	450 665,36	2,58
2008	22 845 418	22 262 298,63	97,45	583 119,78	2,55
2009	28 207 029	27 507 407,54	97,52	699 621,72	2,48
2010	37 127 375	36 133 031,32	97,32	994 343,40	2,68
2011	40 382 569	40 133 977,93	99,38	248 591,44	0,62

Як бачимо, протягом 2007–2011 років 97–99% втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування складають втрати держбюджету, і лише 1–3% – втрати місцевих бюджетів.

Для того щоб податкові пільги не перетворювалися в необґрунтовані податкові витрати, вбачаємо за доцільне вжити таких заходів:

- переглянути перелік і кількість податкових пільг, скасувати неефективні, які призводять до значних втрат бюджету;
- підвищити фіскальну і соціальну ефективність податкових пільг;
- створити дієву систему нагляду за податковими витратами з метою дослідження їх впливу на окремі галузі господарства;
- забезпечити ефективну систему контролю за цільовим використанням соціальних пільг;
- передбачити відповідальність керівників підприємств і установ за нецільове використання податкових пільг;

- відновити надання територіальних податкових пільг для стимулювання ділової активності в депресивних регіонах країни;
- скасувати надання пільг окремим галузям чи суб'єктам господарювання для вирівнювання конкурентних умов;
- сформулювати сприятливі інституційні умови для забезпечення розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності у країні та ін. [3].

Для більш ефективного використання пільгового оподаткування доцільним вважаємо перегляд існуючих видів пільг за податками і зборами з урахуванням аналізу їх впливу на формування доходів бюджету та податкове навантаження суб'єктів господарювання. Таким чином, немає сумнівів у потребі скорочення обсягів податкових пільг, які надаються суб'єктам підприємницької діяльності в основному на непрозорих засадах і призводять до масштабних втрат бюджету.

Література

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sta.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=300560&cat_id=46733
2. Мельник П. В. Розвиток податкової системи в перехідній економіці / П. В. Мельник. – Ірпінь : Академія ДПС України, 2007. – С. 362.
3. Соколовська А. М. Проблеми моніторингу ефективності надання податкових пільг в Україні / А. М. Соколовська // Фінанси України. – 2011. – № 3. – С. 42–53.
4. Офіційний веб-сайт ДПС України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sta.gov.ua/control/uk/index>

